

KIVÉGZÉS UTÁN

IRTA Rev. HÉDLY JEROMOS O. F. M. wellandi plébános

Május 15-én felakasztották Kovács József honfitársunkat Wellandon. Ezt a szegényes eseményt adta a kanadai magyarság önmagának pünkösdi ajándékba, vagyis szabatosabban kifejezve, a rossz magyarak adták a jóknak. Kemény megállapítás ez, de igaz is, hogy a Világosság ünnepén az igazság színeivel nézzünk szembe e megdöbbentő valósággal.

A néhai Kovács Józseffel szemben egy kijelentéssel tartozom. Én, aki, mint lelkiatyja, utolsó útjára előkészíttem Kovácsot, örömmel jelentem ki, hogy a síralombban eltűnt a bűnös, a részeges, a gyilkos Kovács, hogy helyt adjon a bűnét megsejtető, az Istentelenség akasztófa alá is azzal a nyugodt lelkiismerettel induló Kovácsnak, hogy az Ur neki ép úgy megbocsátott, mint ahogy megjutalmazta a rablőgyilkos, de bűnbánó jobb tatort Dámszant.

Most pedig őszinte lélekkel nézzünk szembe ama megdöbbentő valósággal, amely szerencsétlen honfitársunkat az akasztófa jutattotta: A háború után két táborra oszlott a kivándorolt magyarság. Sokan jöttek Kanadába olyanok, akiknek lelki megmélyezése a háború és a nyomában fölbujló szeszizom. Ezen beteglelkű emberek, amikor Kanada földjére tettek lábukat, azt hitték, hogy egyszerre felszabadultak minden isteni és emberi törvény alól s rosszul értelmezve a szabadságot, amellyel Kanada megajándékozta őket, szabadjára eresztették bűnös lelkük minden rossz indulatát.

Ezek a gyászmagyarak hangotadják utoon utófény, hogy Kanadában nem kötelező a vallás, a templombjárás. Ezeknek a jelszava: a pap ne avatkozzék a dolgainkba, az életünkbe, be, mert mi szabad országban élünk. Ezek sorából kerülnek ki azok, akik a házasság szentségét is megvetik s "bagó hiten" élnek. Ezen magyarak új evangéliuma a hit nélküli, vallástalan, istentelen élet. Az istentelen élet jelszava pedig ez: Le a lelkiismerettel. Éljen az új isten: a Dollár, az Élvezet, a Szabad-Szerem, a Szabadosság.

Nem csoda tehát, ha mindezek a bolsevizmusra eszköznek és a társadalmi rend felrobbanására törekednek. A magyarságnak e táborra Kanada szombatvő tényezői előtt nagyon is lejárta az ősszmagyarság becslését.

Ha minden magyar tisztességes, becsületes elveket valana Kanadában s azok szerint élne, akkor hatalmas és tekintélyes tábor alkotna az itteni magyarság s adandó alkalommal mindig szívesen szava a kanadai mérlegre is. Pedig de sok mindent kellene kiharcolnia ez új hazában a magyarnak. S az a tény, hogy a magyarság jó részének Kovács érdekében beadott kérelmének kérését nem hallgatta meg a kormányzó, arra enged következtetni, hogy ő is ismeri már a magyarság jó és rossz tulajdonságait s ez utóbbiakat talán jobban, mint az előbbieket.

A wellandi magyar akasztása hatalmas és kényszerítő felhívás: elmélkedésre: lelki revízióra. A néhai Kovács József rossz környezetbe került. S mivel egyik bűn szülője a másikat, végül is részegeskedésre adott bunak indult fejét s ittas állapotban rendőrt üt. Pedig szegény Kovács nem született gyilkosnak. Sok jó tulajdonsága volt s a szíve mélyén ott élt a hit, de a rossz élet elnyomta azt. Ő maga volt az, aki megkért arra, mikor az utolsó éjszakát átviasztottam vele, hogy mindezeket őszintén megírjam s hangsúlyozzam azt, hogy őt a rossz környezet tette akaratlanul is gyilkossá.

Hány jobb sorsra érdemes honfitársunk tér rossz utra, mert rossz környezetbe került. Butélgerek üzletből rászoktatták az italra, Istent szűk káromló beszédekre s ezekből kerül ki nagy részben a kommunista tömege. Szomorú valóság ez! Szegény Kovács mondta: "Lelekiatyám, ha megégyeser kike-

rűlhetnék az életbe, a legjobb templombjáró ember lenne belőlem s nekem ugyan hiába beszélnének a hitetlenséget hirdető emberek. Itt a börtönben megtanultam, hogy a hit az ember legdrágább kincsé."

Magyar Testvéreim! Nekünk egy táborban a helyünk. Ne szakítsunk bennünket a bűn két táborra. Szegény szétdarabolt Hazánknak reánk is nagy szüksége van. Nekünk is támogatnunk kell a revíziós mozgalmat és ezt csak akkor fehetjük meg, ha egyikünk sem ad rá alkalmat, hogy ez új hazában "nem-kivándorolt" elemeknek minősítsenek bennünket.

Bár csak a Szentlélek pünkösdi kegyelme mégtisztítana minden magyar lelket, hisz mindnyájan keresztények, egy Teremtő gyermekei vagyunk. Egy táborban a helyünk! Legyen minden kanadai honfitársunk ősei hitéhez ragaszkodó, tisztességes életű magyar s akkor nem veti rák soha többé fekete árnyékát a szegényes akasztófa.

Oroszország hazaküldi a magyar foglyokat

A VISSZAMARADT MAGYAR HADIFOGLYOK NEM MONDANAK LE A MAGANTULAJDONRÓL ÉS EZÁLTAL AZ ÖTÉVES GAZDASÁGI TERV UTJÁBAN ÁLLNAK

Kilenc évvel ezelőtt, amikor a Jungerth Mihály követségi tanácsos vezetése alatt működő magyar hadifogoly-delegáció Rígen a muakáját befejezte, Szovjetországban önhírből kívül több ezer volt magyar katonára maradt vissza. Ez a szám jelenleg csak az 1929-ik év derekán lett ismeretes, amikor a kétségbeesett hangú fogolylevelek elárasztották az országot és általános izgalmat keltek. Azóta, bár a vöröskeresztes missziók a hazalparkodók érdekében mindent elkövetnek, Oroszországból volt magyar katonára nehezen szabadulhat. Az utolsó két esztendő alatt az orosz földön rekedt ezrekből alig száz magyar hadifogoly térte haza s bizonytalan sorsukról folytonosan nyugtalanító hírek érkeznek.

Utóbbi időben az érdekeltek sok száz magyar család körében is meretlen forrásból az a riasztó hír terjedt el, hogy a szovjet kormány valami titkos célból ismét összegyűjti a szibériai és turkesztáni rabmagyarakat. A moszkvai kormány az hivatalos főfogása, hogy Oroszországban ma hadifogoly nincs. Azokat a magyar, német, osztrák és lengyel katonákat, akik visszamaradtak, külföldi telepelemek tekintik. Ez pedig azt jelenti, hogy nem részesülnek a

jogokban, amelyek csak a szovjet állampolgárt illetik meg.

A minap befejeződött általános népszámlálás adataiból kiderült, hogy Szovjetországban ma is közel 6000 olyan magyar ember él, aki a szovjetállampolgárságot nem vette föl. Tulnyomó részben Ukrajnában és Szibéria keleti részében a földművelés területén helyezkedtek el. A Moszkvai Vöröskeresztnek hétről-hétre seregesen jelentenek volt magyar katonák, akik haza szeretnének utazni, de nem tudnak rajtuk segíteni, mert ropdesen pénzzel és utlevél nem rendelkeznek.

Ujabban azonban változott a helyzet és úgy látszik, hogy a szovjet ötésszandós gazdasági terve, mely a magántulajdon teljes megszüntetését akarja keresztülvinni — a hadifogolypróblémát is új vágyára fogja terelni. A moszkvai kormányhoz ugyanis — különösen Szibériából — sürűn érkeznek jelentések, hogy a magyar telepek a tervezett kollektív gazdálkodást szabotálással és egyéb módon lehetetlenné teszik s mindezt göröcsösen ragaszkodnak kis földcsékfűkhöz.

Ezeknek a jelentéseknek lett a következménye, hogy a márciusban tartott moszkvai tárgyalásokon a szovjet gazdasági vezetői a magyar földművelés elvtávitlását sürgették. E tekintetben hivatalos állásfoglalás

ugyan még nem történt, de kialakult a terv, hogy a volt magyar hadifoglyokat a nyáron Leninvárosba, a volt Szentpéterváron gyűjtik össze s onnan csoportokban szállítják őket Magyarországra.

A SZERB DIKTATURA BUKASARÓL IRNAK

A Szófiaiban megjelenő Mir azt írja, hogy a két évvel ezelőtti életpelített diktatúra, amelynek az volt célja, hogy a nem szerb lakosság ellenállását megtörje, bukása felé közeledik. Jusztívia népei nemcsak hogy nem csillapodtak le, de a diktatúrával szemben még a szerb lakosság körében is mindegyre nagyobb lesz az elégedetlenség. A pánszerb gondolat — írja a Mir — megvalósíthatatlan s úgy látszik, hogy Belgrád csak akkor fogja belátni, hogy a lakosság háromnegyedrésze nek elszakítását lehetetlen feladat, mikor már késő lesz.

ANGOL UJSAGIRO A BÉKESZERZODESEK OSTOBSAGAROL

Az angol konzervatív pártnak egyik legtekintélyesebb újságíró-képviselője az "Evening Standard" című angol újságban cikket írt az egész Európát hatalmas kérdőjel elé állító német-osztrák vámanióról. Az író a tervet a germán és szláv faj évszázados harca egyik újabb mozzanatának tekintti. Majd így folytatja fejtegetését: "Közép- és Keleteurópa legáltalánosabb védőéddig Franciaország és Oroszország voltak. Amikor Oroszország kidőlt, a franciák, akik nagyszerű mesterei a felaprításnak, ha nem a magukérol van szó, hatalmas területekhez segítették a szlávokat, a németek és magyarok rovására. De amidőn belátják tévedésüket, az európai történelmet ismerő államférfiak aggodva kezdek rázni a fejüket. A régi Magyarország nemzeti ségeit a németek, az osztrákok és a magyarok uraiva tenni olyan történelmi és politikai botlás, amelyre csak a francia felületesség és a gyűlölet politikája lehetett képes.

Angol tengernagy a német buvárhajók sikeréről

Jellicoe angol tengernagy, ki a világháboruban az angol haditengerészet vezérkari főnöke volt, a londoni egyetemen tartott előadásában érdekes leleplezéseket közölt a világháború eddig nem ismert válságos óráiról. Bevallotta többek között, hogy a német buvárhajóharca jó ideig nagyobb sikerrel járt mint gondolni lehetett volna, s a kereskedelmi hajóknak hadihajók által való fedezése teljesen eredménytelen maradt mindaddig, míg fel nem találták a buvárhajó egyetlen ellenszerét, a víz alatt robbanó gránátokat. A mult tapasztalatai Jellicoe szerint egyáltalán nem indokolják azt a reményt, hogy a háboru korlátozására a béke idején létesített egyezményeket a hadviselő k háboruban is be fogják tartani. A repülők — nyomd — bombáztak és bombáztak fognak nyílt városokat, s véd telen gyermekek és nők ezreit fogják legyilkolni s a buvárhajók rendeltetésüknek megfelelően továbbra is el fogják súlylyesztani a kereskedelmi hajókat. A légi leszerelésről — nyomd — még soha nem volt szó, holott éppen a légi háború a legvadabb és legkegyetlenebb

IRASSA ALÁ ISMERŐSEIVEL IS A LEFEGYVERZEST KÖVETELŐ NYILATKOZATOT ALAIRÁSI IVEKET KÉSZSÉGGEL KÜLDUNK!

Francia folyóirat a revízió mellett

Ama kiváló művek után, amelyek a magyar igazság mellett Aldo Dami, Pierre Daye, és Dupuis tollából francia nyelven megjelentek, most a "Plans" című párisi folyóirat legutóbbi száma két tanulmányban is hosszasan foglalkozik a magyar kérdéssel. Talán még nem volt oly francia lapközlemény, amely oly határozottsággal foglalt volna állást a magyar revíziós törekvések mellett, mint Philippe Lamour "Hongrie, le grande injustice" című tanulmánya, amely kimutatja, hogy a revízió az európai béke egyik feltétele. André de la Far "La tragédie de Trianon" című részletes, tizenegy oldalas cikke is ostobaságnak minősíti a trianoni szerződést, amelynek csak két meg-

HANY MAGYAR ÉL A FÖLDÖN?

A Magyar Külügyi Társaság nemzeti kisebbségi szakosztály előadóját tartott. Vitéz Nagy Iván dr. az ismert nemzetközi jogi író felolvasása volt az egyetlen tárgy, aki "A magyarság világstatistikája" címmel tartott rendkívül érdekes értekezést. Nagy Iván dr. beható és pontos statisztikai tanulmányok alapján az egész világon élő, magyar anyanyelvű magyarság számát 12 millióra és 30 ezerre becsült, akik közül Európában 11,390,000 lélek, Amerikában 650,000 és a többi világrészben együttvéve ötezer lelek él. A kanadai magyarok számát nem részletezi. Csonkamagyarországon a legújabb népszámlálás eredménye szerint a magyarság száma: 7 millió 856,000, amely számban természetesen nincsenek benne a más anyanyelvű magyarországi lakosok. Az Ausztriához csatolt nyugatmagyarországi területen 14,929. magában Bécsben pedig 10,927 magyar számolt az osztrák népszámlálás, az 1923. évben Cseh-Szlovákiában csak 754,000, majd Jugoszláviában 472,000, Rumániában 1,247,000 magyar mutatnak ki az utódállamok statisztikusai akik egyben a magyarok százezer sikkasztják el. Nyugodtan becsülhetjük az utódállamok magyar anyanyelvű lakosságát, még az említett veszteségek után is: 3,387,000 főre. Az ujszerű és tanulságos adatokkal teletöltött előadás után Zichy Ernő arra mutatott rá, hogy az Erdélyben élő szombatosokat, akiknek összes létszáma legalább 40,000 lélek, a rumán hivatalos népszámlálás egy szerien zsidókká deklarálta, holott ezek a legközgyökeresebb magyarok. Azt indítványozta, hogy a Magyar Külügyi Társaság a néhány nap múlva Budapesten összehívott Népszövetségi Ligák Uniójának ülése elé tertiessen javaslatot aziránt, hogy az Unió vegye beható vizsgálat alá az Európában legutóbb lefolytatott népszámlálások adatait.

EGYMILLIÓ ÉVES ŐSRINOCEROSZ ÁLLKAPCSAT TALÁLTAK MEG RAKOSKERESZTURON

Rákoskeresztur községben a bányában dolgozó munkások a napokban rendkívüli leletre akadtak. Kavicstermelés közben négy méter mélységben ősrinocerosz állkapcsat találtak meg. A leletről értesítették a Nemzeti Múzeum szaktudósait, akik megállapították, hogy a teljesen ép, hatalmas állkapocs ugynevezett itáliai ősrinocerosz koponyájához tartozott és több mint egymillió éves. Az állkapocsban a teljes fogor s épen megmaradt.

A lelet igen nagy ritkaság, mert Magyarországon eddig csak egyes fogakat találtak ősrinocerosz csontvázából. Ez a hatalmas őskori állat szintén a melegebb vidékeken élt, tehát délebbre az Óházától. Több

csontvázat találtak meg Itáliában. A harmadkor végén Magyarország területén még dévidéki meleg időjárás uralkodott. Így történhetett, hogy az ősrinocerosz felballagott egészen Magyarországi területéig, mert az időjárás kedvező volt részére. A Rákoskereszturon talált ősrinocerosz állkaposa óriási, hat láb hosszú, egy-egy foga hét inch. Az állkapocs súlya több mint husz font.

ITT AZ IDEGENBEN CSAK OLYAN ARÁNYBAN BOLDOSGULHATUNK, AHOGYAN KÉPVISELTETJÜK MAGUNKAT A KANADAI KÖZLETBEN — VALLJUK MEG MAGYARSÁGUNKAT A NÉPSZÁMLÁLÁSKOR, HOGY LEGALABB PAPIRON KIMUTATHÁSSUK EGYÜVÉRTAZASUNKAT

HAZAJÁR A LÉLEK

A "Kanadai Magyar Újság" eredeti tárcaja. IRTA: CSABY DÉNES

Egy illatol terhes májusvégi éjszakán Salomváron, orgonafák közé bujt nádfedeles házíko zsugateres ablaka előtt hangfogós éjjelzenét adott Sókli Imre. Talán utóljára. Bennit félálomban hallgatta Fonyó Vera. Az angyalarcu leány fekete szemében a bánat tükrözött, kezét szívére szoritva akarta annak a kis bohónak kalapadását elhallgattatni, mely azt dobogtatta, azt kiáltotta, hogy annak a szüiremlő, lágy, sóhajszerű muszikkaszónak igaza van. Hogy az a panasz, az a vád, amit hegedű közvetített — igaz:

Ha tudtad, hogy nem szerettél, Hálódba mért kerítettél, Jobb lett volna messze távol, Hirt se hallani egymásról — Sohasem.

A leány a muzsika minden egyes foszlányát nehéz vádnak érezte; s végül midőn szivecskéje szinte fojtogatta a torkát — könnyek között világot gyújtott. Künnit látva, hogy megértették a dallamot Sókli Imre s a zenészek visszavonultak, a gonozozott kis kertészében egy csomó letaposott rozmaringot, leteört tulipánt hagyva hátra és bent a házban egy sűrű gyöngyvirágot, aki fel-felcsukló zokogását párnába fojtotta. Csak az égő parázs szemekből ömlött a könny s lelke egészen átérezte, hogy nem volt joga visszautasítani Sókli Imrét, — csak

azért mert Kanadába vándorolt. Sokáig viaskodott még lelkével a vád, egyszer oda is szaladt az ablakhoz is, hogy visszahívja Sókli Imrét. De hiába. Késő volt.

A háztápra ráborult a csönd, az éjszaka s a felhőfoszlányok közül kibukkanó ezüstképi hold uja a Számi zsidó kocsmájában találta Sókli Imrét s a nyilrettyis füstösöket. Sókli újra bört kért s új nótát rendelt. Huzta is a cigány szakadásig, hogy:

Bojtárgyerekek bucsuzik a tanyától, Utóljára visszanez a határról, Sir, zokog a fuvolája, Könnys hullik, pereg rája, Bus nótája behallik a tanyára.

Bucsuzott Sókli Imre. Zsebében volt már a kanadai jegy meg az utlevél. Hoinap indul. Addig is meg kell fojtani a bánatot gondolta és máris nyult a Somlai boros üveg után. Magában pedig eltűnődött. Hiába meghányta-vetette ő a helyzetét már százszor is — nincs más megoldás. Szük a hely a megcsontított szegény kis országban — nem maradt legelője az ő bírkanyájának. Azelőtt Sókli Imre meg is érdemelte, hogy járjanak utána. Szép magas, karcos szájjal lény volt, napharintotta orcján átütött az ifjuság pirja, bársonyos tekintetű barna szemé oly lágyan tudott simogatni, hogy nehéz volt annak ellenállni.

szegni se lehet. Még az a lány is megtagadta, mert nem akar Kanadába jönni. Nohát akkor nincs más hátra... hé, cigány azt huzd csak hogy:

Felteszem a tulipános tádámát, Furulyámat, dudámát.

Elmúlt már jó néhány év is és Sókli Imre megszerette Kanadát. A dímbes-dombos Albertában legettette bírkáit. El-el balagott a nyáj után, lehevert, elővette a furulyáját; s mikor azon azokat a csodálatos érzéstel dalokat játszotta, melyek még az Óházában kicsalták a leányt a nyáj után furulyázó juhászhoz — akkor érezte, hogy nem a Szerémségben legettett, nem a Bánátaban teregett nyáját, — mert nem jött a leány piros vigánoban szapora léptekkel, bársonyos arcán kipirulva a sietésztől, hogy csak pár szót is válthasson kedvesével.

Pedig hát jártak ő utánna eleget a kanadai lányok is, azok is megértették a furulyaszót. Mert a zene, a dallam a szív üzenete a másik szívek — a párját kereső madár varázslatos hatású éneke, epedése a szerelemért. Dallam, amit szöveg nélkül is megértenek. Sókli Imre meg is érdemelte, hogy járjanak utána. Szép magas, karcos szájjal lény volt, napharintotta orcján átütött az ifjuság pirja, bársonyos tekintetű barna szemé oly lágyan tudott simogatni, hogy nehéz volt annak ellenállni.

Akadit volna itt is leány elég, aki boldogan valotta volna magát habójának. De hiába, Sókli Imre csak a maga fajtáját sze-

rette; nem tudta elfelejteni azokat a tűzről pattant barna-piros arcú leányokat, melycsékét, akik nem egyszer jutalmazták csókjukkal egy-egy szívhez szóló nótájáért. — Nem tudta elfelejteni Fonyó Verát, a salomvári lányt, akinek, nagyragyogó fekete szemében lepergő igazgyöngyöket mikkel a leány siratta, kéréltte mikor kifelé készülődött.

Ilyenkor az ő szívéet is megmarkolta valami kegyetlen fájó érzés; szeretett volna hazarohanni és elrabolni azt a leányt, aki mégis csak igazán szerette. S a lelke sokszor otthón járt. Érezte, valami azt sugta neki, hogy még viszontlátja Fonyó Verát. Megsejtette azzal a hatodik érzéssel, a szellemvilág adományával, mely felismeri, meglátja a jövőben elkövetkezendő dolgokat.

Egy meleg júniusi napon Sókli Imre nyája tikkadtan delegett az albertai préri szíkes legelőjén. A juhász Sókli Imre leterített subáján heverészett egy öreg fa árnyékában. Elvágte a déldei szalonnázat, elhelyezve a kopott szeredásban a maradókat. Majd előkotorta furulyáját játsznai kezdett, hogy néhány futammal, csallamaival vissza-zarándokoljon oda, ahol szívéet hagyta. S a furulya az az igénytelen apró kis fajozság, — mit csak egy kis fa darabnak, néznek a hozzázám-értők, panaszkodni, sirni, zokogni kezdett kezében. A cserjék közt elhallgatott a "madár, hogy új dalt tanuljon. A juhász egész lelkét adta a furulyaszó-

ba, s az apró kis fajozság bevallotta, hogy:

A világon a legdrágább én vagyok Házam felett még egy csillag sem ragyog.

A furulyázó juhásznak színtel a könnyel peregett, mikor azt érezte, hogy mennyire egyedül van a világon. Könnytől fátyolozott szemé messze révedt a poros országutra, mikor a másodikk versszak előtt szünetet tartott.

Egyszerre csak azt érezte, hogy az országot felé kell néznie. Nem akart hinni szemének, — megdörzsölte, hogy jobban lásson. A poros uton egy leány tartott feléje piros vigánoban, selyem pruszlikban, babos kendővel a fején. Hullámozó könnyű járása olyan volt, mint a lebegés. Rózsá piros arccsockjára odacsapzott egy, tincs abból a dufekete hajkoronából a nagy melegen. A leány — Fonyó Vera volt. Azok a nagy fekete, izgó szemek a boldogságtól sugárolták, mikor odaborult Sókli Imre kebelére.

— A lelked elhívtott hozzád Imre — szöit a leány, — hogy veled maradjak mindörökre!

Salomváron a Bükk alatti parknál, hől hamisszemű, pergőnyelvű menyecskék öblítik a hónál is fehérebb patyolat ingeit, az a hír járta, hogy Sókli Imre lelke hazajött, hogy Fonyó Verát elvívte magához a messziki Kanadába.